

PWYLLGOR CRAFFU LLE

Cofnodion cyfarfod Hybrid Eithriadol a gynhaliwyd ar 1 Ebrill, 2026.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn bresennol: Y Cynghorydd S. Lloyd-Selby (Cadeirydd); Y Cynghorydd C. Iannucci-Williams (Is-gadeirydd); Y Cynghorwyr G.M. Ball, P. Drake, A.M. Ernest, M.J. Hooper, J.M. Norman, I.A.N. Perry, C. Stallard a S.T. Wiliam.

Hefyd yn bresennol: G. Doyle (Gweithgor Tenantiaid / Cynrychiolydd Panel); a'r Cynghorwyr G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles) ac M.R. Wilson (Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladau).

788 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngrwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

789 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan y Cynghorwyr C.E.A.Champion V.P. Driscoll ac E. Penn; ac O. Carroll (Cyngor ar Bopeth Caerdydd a'r Fro).

790 DATGANIADAU BUDDIANT –

Datganodd y Cynghorydd A. Ernest fuddiant personol yn Eitem 4 ar yr Agenda – Adroddiad Diweddarau ar y Strategaeth Goed. Natur y buddiant oedd bod y Cynghorydd Ernest yn aelod o Gymdeithas Penarth Kymin fel aelod anweithredol. Arhosodd y Cynghorydd Ernest yn y cyfarfod yn ystod yr eitem.

791 CYFLWYNIAD: CYTUNDEB PARTNERIAETH PROSIECT ANSAWDD DŴR YMDROCHI BRO MORGANNWG A CHYFOETH NATURIOL CYMRU – DIWEDDARIAD –

Rhodddwyd y cyflwyniad i'r Pwyllgor gan y Rheolwr Gweithredol – Menter a Gwasanaethau Arbenigol, i'w diweddarau am y gwaith partneriaeth sy'n cael ei wneud rhwng Cyngor Bro Morgannwg a Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) ar ddau o'r traethau dynodedig yn y Barri, sef Bae Jackson a Bae Whitmore, ac roedd y manylion yn cynnwys:

- Cefndir y rheoliadau dŵr ymdrochi, dosbarthiadau a'r prosiect partneriaeth rhwng CNC a'r Cyngor a'i wahanol gamau. Roedd y prosiect bellach i fod i symud ymlaen i'w gam olaf, i ddatblygu system rhagfynegi ansawdd dŵr awtomataidd ac arddangosfeydd ar gyfer offeryn rhagfynegi ansawdd dŵr amser real i helpu i ddarparu gwybodaeth am ansawdd dŵr i ymdrochwyr ar y ddau draeth dan sylw.
- Nod y bartneriaeth oedd defnyddio'r modelau rhagfynegi ansawdd dŵr newydd drwy greu system awtomataidd sy'n rhannu canlyniadau amser â'r cyhoedd drwy arwyddion electronig. Yn ystod y tymor ymdrochi (15 Mai–30 Medi), byddai'r system yn cyhoeddi rhagolygon ansawdd dŵr / risg llygredd, a fyddai'n cael eu dangos ar fyrddau arddangos ar lan y môr a'u cyhoeddi ar-lein. Byddai Cyngor Bro Morgannwg yn caffael ac yn darparu'r system awtomeiddio lawn, gan gynnwys ei dylunio, ei datblygu, ei phrofi, ei gweithredu a'i chefnogi'n barhaus.
- O ran canlyniadau a manteision y cytundeb partneriaeth, byddai'r system newydd yn darparu rhagolygon risg dŵr ymdrochi amser real yn y Barri, gan helpu rheolwyr a'r cyhoedd i wneud penderfyniadau gwybodus am nofio. Byddai hefyd yn cryfhau dibynadwyedd dosbarthiadau ansawdd dŵr swyddogol. Y nod oedd cael y system yn weithredol ar gyfer tymor ymdrochi 2026, yn amodol ar amserlenni caffael.

Yn dilyn y cyflwyniad, cododd y Pwyllgor nifer o gwestiynau a sylwadau, a drafodwyd gan y Rheolwr Gweithredol – Menter a Gwasanaethau Arbenigol, gan gynnwys:

- O ran cwestiwn y Cadeirydd ynglŷn â'r sgriniau arddangos arfaethedig sy'n darparu gwybodaeth fel y byddai'r cyhoedd yn gwybod ansawdd y dŵr yn yr awr honno, cadarnhawyd bod hyn yn gywir, gan y byddai'n cynnig rhagfynegiad ar hyn yn seiliedig ar system fodelu gymhleth o'r data a ddarperir. Byddai hyn yn seiliedig ar yr amodau presennol ar yr hyn y byddai disgwyl i ansawdd y dŵr fod, a fyddai'n cysylltu ag amodau'r tywydd a data cysylltiedig.
- Er i'r Cynghorydd Stallard groesawu cam olaf y prosiect, a fyddai'n galluogi'r cyhoedd i weld ei fanteision a chael mynediad at y rhagfynegiadau hynny o ansawdd dŵr ym Mae Jackson a Bae Whitmore, ni fyddai hyn yn gwella ansawdd y dŵr, ac roedd angen i'r pwyslais barhau i fod ar hyn yn y dyfodol ac i'r Pwyllgor gael y wybodaeth ddiweddaraf am hyn yn y dyfodol. Gofynnodd a fyddai'r rhagolygon risg llygredd yn cael eu harddangos ar draethau lleol eraill, fel yn Aberogwr, neu os ddim pam. Eglurwyd bod y penderfyniad i ganolbwyntio ar y ddau draeth hyn wedi'i yrru gan y nod o wella dosbarthiadau ansawdd dŵr, a bwriad y gwaith hwn oedd helpu i adfer dosbarthiad dŵr ymdrochi rhagorol. Roedd y prosiect wedi'i ariannu'n bennaf gan Lywodraeth Cymru, gyda chyllid yn cael ei ddarparu'n uniongyrchol drwy CNC i ddechrau. Roedd cyrraedd y cam hwn wedi cymryd blynyddoedd lawer ac roedd angen lefel sylweddol o fuddsoddiad. Roedd Cyngor Bro Morgannwg wedi cyfrannu cyllid hefyd, gan gynnwys ceisiadau am sgriniau arddangos a gwneud cais am gymorth drwy raglen gyllid Y Pethau Pwysig Llywodraeth Cymru. Ar hyn o bryd, nid oedd y dull wedi'i ymestyn i draethau eraill oherwydd yr amserlenni dan sylw, cymhlethdod technegol y gwaith, a'r gost sylweddol. Bu angen buddsoddiad cyfalaf sylweddol eisoes i gyflawni'r

prosiect i'r pwynt hwn. Er y byddai'r Cyngor yn cefnogi ceisiadau cyllid pellach i ehangu cynlluniau tebyg mewn mannau eraill, roedd hyn yn broses hirdymor yn hytrach nag un y gellid ei chyflawni'n gyflym.

- Cododd y Cynghorydd Hooper bryderon bod ymwelwyr â thraethau yn aml yn gwneud penderfyniadau ymhell cyn mynd i mewn i'r dŵr a holodd a allai'r model ansawdd dŵr rhagfynegol ddarparu rhagolygon hyd at 24 awr ymlaen llaw. Nodwyd bod glawiad yn rhagfynegydd allweddol o ansawdd dŵr a bod data rhagolygon ar gael eisoes, sy'n awgrymu y gallai hyn fod yn ymarferol. Gofynnodd yr Aelod am ofyn i CNC roi ymateb mwy technegol os nad oedd y wybodaeth hon ar gael ar hyn o bryd. Pwysleisiwyd hefyd, er bod arddangosfeydd glan y môr ar y safle yn cael eu croesawu, y dylid sicrhau bod gwybodaeth am ansawdd dŵr ar gael trwy'r wefan/gwefannau perthnasol, ac ati, fel y gallai ymwelwyr gynllunio ymlaen llaw. Cadarnhawyd wedyn y byddai gwybodaeth am ansawdd dŵr ar gael i'r cyhoedd trwy wefan y Cyngor. Esboniwyd bod y model rhagfynegol yn gweithredu gan ddefnyddio mewnbynnau data ar gyfnodau 15 munud, a ddefnyddiwyd wedyn i gynhyrchu rhagfynegiadau awr ymlaen llaw. Felly, roedd y wybodaeth a ddarparwyd yn rhagfynegol yn hytrach nag amser real. Cyngorwyd y byddai eglurhad technegol pellach gan CNC yn cael ei geisio os oes angen.
- Cyfeiriodd y Cynghorydd Ernest at draeth Penarth, gyda'r nifer fawr o nofwyr yno, a'r postiadau blaenorol o asesiadau ansawdd dŵr ger y traeth. Nid oedd yn ymddangos bod sôn am hyn yn y diweddariad, a gofynnodd am eglurhad a fyddai'r asesiadau hyn yn parhau ar gyfer eleni ar gyfer traeth Penarth a thu hwnt. Ychwanegodd y Cadeirydd at y cwestiwn hwn drwy ofyn, o ystyried y byddai gan Fae Jackson a Bae Whitmore arddangosfeydd electronig, pa wybodaeth fyddai ar gael ar y traethau lleol eraill am ansawdd y dŵr. Mewn ymateb eglurwyd bod angen arddangos arwyddion dŵr ymdrochi statudol ar bob traeth dynodedig. Ym Mhenarth, byddai arwyddion statig safonol yno yn dangos y dosbarthiad dŵr ymdrochi ar gyfer y tymor sydd i ddod, yn seiliedig ar ganlyniadau samplu o 2025. Byddai'r arwyddion yn dangos bod Penarth wedi cyflawni dosbarthiad dŵr ymdrochi "da", a byddai arwyddion statudol tebyg ar waith ar bob traeth dynodedig.
- Diolchodd y Cynghorydd Wiliam i'r swyddog am yr adroddiad a chydabu'r anhawster o gyflwyno yn absenoldeb CNC. Nododd nad oedd CNC wedi gallu darparu amserlenni clir ar gyfer gwelliannau i ansawdd dŵr ymdrochi, er bod dosbarthiadau mewn rhai lleoliadau yn dirywio o ddigonol i wael, gan gynnwys Bae'r Tŵr Gwyllo. Mynegodd bryder bod materion tebyg yn effeithio ar sawl lleoliad ar hyd yr arfordir, gan gynnwys Aberogwr, y Barri a Phenarth, a gofynnodd a oedd unrhyw fesurau yn cael eu gweithredu bellach i wella ansawdd dŵr ac amserlenni hyn, gan nodi awydd i weld Bae Whitmore yn adennill statws Baner Las a gwelliant ym Mae'r Tŵr Gwyllo. Atgoffodd y Cadeirydd y Pwyllgor y byddai ansawdd dŵr yn parhau i gael ei ganlyn fel mater ehangach a chadarnhaodd y byddai CNC a Dŵr Cymru yn cael eu gwahodd i roi'r wybodaeth ddiweddaraf fanwl am hyn mewn cyfarfod yn y dyfodol. Mewn ymateb, cyngorwyd bod CNC wedi sefydlu Prosiect Dyfroedd Ymdrochi De'r Canol gyda thîm pwrpasol sy'n cynnal ymchwiliadau ar draws y dalgylch i nodi ffynonellau llygredd ym Mae Aberogwr a Bae'r Tŵr Gwyllo, datblygu cynllun gweithredu, a chynig gwelliannau. Nodwyd bod CNC wedi ymrwymo i gyflwyno rhagor o fanylion am y gwaith hwn i'r Pwyllgor yn

ddiweddarach; yn anffodus, nid oedd rheolwr y prosiect ar gael i fynychu'r cyfarfod ar yr achlysur hwn.

- Gofynnodd y Cadeirydd a fyddai cyngor ar gael ar y safle ar gyfer aelodau'r cyhoedd os dangoswyd bod ansawdd dŵr yn wael, i esbonio beth oedd hyn yn ei olygu ac a oedd yn ddiogel mynd i mewn i'r dŵr. Cyngorwyd nad oedd union eiriad yr arwyddion arddangos wedi'i gwblhau eto, ond byddai hyn yn cael ei ystyried pan fydd contractwr yn cael ei benodi i awtomeiddio'r system a phoblogi'r arddangosfeydd cyhoeddus. Nodwyd, o dan reoliadau dŵr ymdrochi, mai'r cyngor sy'n gysylltiedig â dosbarthiad "gwael" swyddogol yw na ddylai pobl nofio. Cadarnhawyd y byddai trafodaethau yn cael eu cynnal gyda CNC i benderfynu ar eiriad priodol pe bai rhagfynegiad gwael yn cael ei arddangos, a phwysleisiodd y Cadeirydd bwysigrwydd esbonio'r wybodaeth hon yn glir er mwyn deall y cyhoedd.
- Pwysleisiodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladau bwysigrwydd monitro ansawdd dŵr a chadarnhaodd fod hyn yn parhau i fod yn flaenoriaeth allweddol i'r Cyngor. Tynnodd sylw at yr angen i barhau i weithio ar y cyd â CNC a Dŵr Cymru, gan nodi bod materion ansawdd dŵr yn ymestyn y tu hwnt i ddyfroedd arfordirol i gynnwys cyrsiau dŵr mewndirol. Cyngorodd fod cyfarfodydd diweddar wedi digwydd ynglŷn ag Afon Tregatwg, yn enwedig mewn cysylltiad ag atal llifogydd. Croesawodd yr Aelod Cabinet y gwaith sy'n cael ei wneud gan swyddogion a phartneriaid i sicrhau bod traethau yn ddiogel i'w defnyddio gan y cyhoedd a mynegodd gefnogaeth i gyflwyno gwelliannau ar draws yr holl draethau ymdrochi dynodedig, gyda phwyslais penodol ar y rhai sydd wedi'u dosbarthu'n wael ar hyn o bryd. Roedd yn cydnabod bod gan CNC nifer o flaenoriaethau cystadleuol ond cadarnhaodd ei fod yn parhau i lobio'n gryf ar y materion hyn.

Yn dilyn y trafodaethau hyn a chraffu ar yr adroddiad, fe wnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD – Y dylid gofyn i Gyfoeth Naturiol Cymru ddarparu gwybodaeth ynghylch a yw'r dechnoleg yn bodoli a fyddai'n caniatáu i'r cyhoedd gael digon o rybudd o ansawdd y dŵr ar draethau cyn iddynt fynd i ffwrdd a chynllunio eu diwrnod, ac i egluro, os nad yw'r dechnoleg honno'n bodoli ar hyn o bryd, a yw Cyfoeth Naturiol Cymru yn bwriadu buddsoddi mewn technoleg o'r fath.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried y sylwadau a wnaed yn y cyfarfod.

792 ADRODDIAD DIWEDDARU AR Y STRATEGAETH COED (PW) –

Mae'r adroddiad diweddar, fel yr amlinellwyd gan y Rheolwr Gweithrediadau Gwasanaethau Cymdogaeth, yn rhoi trosolwg o'r cynnydd ar Strategaeth Coed Bro Morgannwg ers ei mabwysiadu. Roedd y Strategaeth yn sail i ymrwymiad y Cyngor i ddiogelu, monitro, gwella a gwerthfawrogi'r amgylchedd lleol, cefnogi bioamrywiaeth a mynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd. Roedd y pwyntiau allweddol a godwyd yn cynnwys:

- Mae cynllun gweithredu wedi'i ddiweddarau (21 o gamau gweithredu) yn Atodiad A yn nodi'r cynnydd a wnaed, adrannau arweiniol, partneriaid a gofynion cyllid. Roedd y camau gweithredu a gwblhawyd yn cynnwys sefydlu gwasanaeth archwilio coed mewnol, gweithredu system asedau electronig, lansio tudalen we gwybodaeth am goed, cyflwyno cynllun gwirfoddoli Cyfeillion Coed, a chwblhau gwaith dichonoldeb ar gyfer planhigfa goed gymunedol.
- Roedd ymwybyddiaeth fewnol o'r Strategaeth Coed wedi gwella ar draws y Cyngor, gan gefnogi ei gweithredu fel strategaeth gorfforaethol, yn hytrach na gwasanaeth-benodol.
- Roedd ymgysylltu â'r gymuned wedi'i hyrwyddo drwy sioe deithiol o'r Strategaeth Coed a gynhaliwyd mewn saith lleoliad ar draws prif drefi. Er eu bod wedi eu derbyn yn dda yn gyffredinol, byddai sioeau teithiol yn y dyfodol yn mabwysiadu hyrwyddiad ehangach, gan gynnwys mwy o ddefnydd o Gynghorau Tref a Chymuned, cyfryngau cymdeithasol a gwefan y Cyngor.
- Rhagorwyd yn sylweddol ar dargedau plannu coed, gyda phwyslais cryf ar gymhwyso egwyddorion "coeden iawn, lle iawn". Darparwyd cynllun plannu ar raddfa fawr drwy gynlluniau mawr fel Afon Ddawan, y Bartneriaeth Natur Leol a Pharc Gwledig Porthceri, ochr yn ochr â phlannu strydlyn parhaus mewn trefi gan gynnwys y Barri, Penarth a'r Rhws.
- Roedd brigdwf coed trefol yn amrywio ar hyd a lled y Fro, gyda Phenarth â'r lefel uchaf. Roedd Rhaglen Gyfalaf pum mlynedd yn cefnogi plannu a chynnal a chadw, ochr yn ochr â gwaith parhaus i nodi cyfleoedd plannu ac adfywio newydd gydag ardaloedd gwasanaeth partner.
- Roedd cyfranogiad gwirfoddolwyr a chyfranogiad cymunedol wedi ehangu, gyda chefnogaeth tudalen we a system gofrestru bwrpasol.
- Roedd blaenoriaethau yn y dyfodol yn cynnwys cyflawni camau gweithredu sy'n weddill, sicrhau cyllid allanol, integreiddio'r Strategaeth Coed â'r Cynllun Seilwaith Gwyrdd a datblygu cynllun nawdd coed. Roedd heriau parhaus yn parhau i fod ynglŷn â chyfyngiadau lle, risgiau plâu a chlefydau, a phwysau cyllideb.
- Ymhlith y mentrau sy'n dod i'r amlwg roedd dull "coedwig ardd" a dulliau dyfrio mwy effeithlon i gefnogi sefydlu coed.
- Ar y cyfan, dangosodd y rhaglen gynnydd sylweddol wrth ehangu a rheoli brigdwf coed, gyda buddsoddiad parhaus a gweithio mewn partneriaeth wedi'i nodi'n hanfodol i gyflawni amcanion gwytnwch amgylcheddol a hinsawdd hirdymor.

Yn dilyn hynny, cododd y Cynghorydd Hooper bryderon am blannu coed ar y Glannau yn y Barri, nad oedd y datblygwyr wedi'u cyflawni. Cododd hefyd ddau bwynt penodol i'w hegluro. Yn gyntaf, gofynnodd a oedd system rheoli asedau coed y Cyngor yn caniatáu ymgysylltiad uniongyrchol gan drigolion unigol, gan eu galluogi i adrodd pryderon neu ddarparu diweddariadau am goed lleol. Wrth gydnabod rôl bwysig grwpiau cymunedol trefnedig, pwysleisiodd yr Aelod yr angen i drigolion unigol – fel y rhai a oedd â diddordeb personol mewn coeden y tu allan i'w cartref – ddeall sut y gallent ymgysylltu'n uniongyrchol â'r Cyngor.

Yn ail, ceisiodd yr Aelod sicrwydd ynghylch y defnydd o daenfa teigr mewn pyllau coed stryd. O ystyried problemau parhaus gyda cherbydau yn mynd ar balmentydd,

holodd pa mor gryf a gwydn oedd y deunydd hwn pan oedd yn destun pwysau cerbydau trwm.

Yn olaf, canmolodd swyddogion am eu gwaith trawsadrannol, gan ei ddisgrifio fel arfer rhagorol i'r Cyngor. Tynnodd sylw at bwysigrwydd addysg ac ymwybyddiaeth gynnar, yn enwedig ymhlith pobl ifanc, i feithrin parch at goed a lleihau achosion o ddifrod neu fandaliaeth mewn ardaloedd preswyl. Mewn ymateb, cynghorwyd bod gwaith yn agosáu at ei gwblhau i ganiatáu i drigolion adrodd pryderon ynglŷn â choed yn uniongyrchol drwy system rheoli asedau SGRh flaen, yn debyg i'r trefniadau adrodd presennol ar gyfer materion fel gwastraff neu oleuadau stryd. Byddai'r system yn galluogi defnyddwyr i ddewis coeden stryd benodol neu leoliad parc a byddai'n nodi'n glir a oedd y goeden yn eiddo i'r Cyngor; lle'r oedd hi, byddai ffurflen adrodd ar-lein ar gael i gyflwyno pryderon. Mae'r system yn agos at ei lansio a byddai'n darparu dull mwy hygyrch a haws i ddefnyddwyr ar gyfer ymgysylltu â'r cyhoedd. O ran defnyddio taenfa teigr, eglurwyd y byddai'r deunydd yn cael ei ddefnyddio'n bennaf ar gyfer llwybrau troed cul iawn gyda phyllau coed yn unig, fel y byddai arwyneb athraidd wedi'i osod wrth ymyl y goeden a fyddai'n caniatáu i gerddwyr basio'n ddiogel ond hefyd dyfrhau'r goeden, gydag wyneb confensiynol y tu hwnt i'r pwynt hwnnw. Er y cydnabyddir bod cerbydau mynd ar balmentydd weithiau, nodwyd bod taenfa teigr wedi ei threialu mewn lleoliadau fel Stryd Lydan yn flaenorol heb dystiolaeth o ddifrod ac ystyriwyd ei bod yn weddol wydn, er ei bod yn parhau i gael ei hadolygu.

Cododd y Cynghorydd Wiliam sawl pwynt. Croesawodd y cynnig i gynnal rhagor o sioeau teithiol ac awgrymodd Parc Romilly fel lleoliad addas, gan nodi ei fod yn denu ystod eang o drigolion gyda safbwyntiau gwahanol ar blannu coed. Cyfeiriodd at bryderon a godwyd yn flaenorol gan drigolion yn Cannon Hill pan oedd coed wedi eu tynnu a'u gadael fel boncyffion neu wedi'u tarmacio'n llawn. Croesawodd sicrwydd y byddai coed fel arfer yn cael eu disodli mewn ardaloedd trefol lle bo hynny'n briodol, yn amodol ar addasrwydd y safle. Tynnodd sylw hefyd at yr angen i gynnal a chadw coed yn barhaus, yn enwedig ym Mharc Romilly ger Romilly Avenue, lle mae brigdwf trwchus yn y parc a'r tu allan i'r parc yn achosi problemau parhaus ac yn galw am fonitro parhaus a chyllideb. Yn olaf, gofynnodd am eglurhad ar reoli clefyd coed ynn, gan ofyn ar ba bwynt y byddai coeden yn cael ei thynnu, o ystyried bod coed yn cael eu graddio a bod cyfyngiadau cyllideb yn golygu y byddai tynnu coed yn digwydd ar ôl cyrraedd trothwy penodol yn unig. Mewn ymateb, dywedwyd wrth y Cynghorydd bod sioeau teithiol blaenorol wedi eu derbyn yn dda a'u bod wedi eu cynnal mewn saith lleoliad, yn bennaf mewn ardaloedd trefol gyda lle addas ar gyfer y trelar a ddefnyddir. Gallai sioeau teithiol yn y dyfodol gael eu hymestyn yn ehangach, gyda'r bwriad o gynnal digwyddiadau ym mhob prif dref neu ardal, gan gynnwys Parc Romilly, dros gyfnod o dair wythnos. Pwysleisiodd y Rheolwr Gweithrediadau Gwasanaethau Cymdogaeth fod ymgysylltu â'r digwyddiadau hyn wedi bod yn gadarnhaol iawn yn flaenorol, gyda thrafodaethau gwerthfawr yn cwmparu ystod eang o faterion sy'n gysylltiedig â choed. Amlinellodd y Rheolwr Gweithrediadau Gwasanaethau Cymdogaeth ddull ailblannu rhagweithiol y Cyngor, gan gadarnhau lle tynnwyd coed stryd, fod plannu coed newydd wedi'i gynllunio ar gyfer y tymor plannu canlynol, gan ddefnyddio rhywogaethau priodol a chymhwysu cymarebau amnewid yn seiliedig ar faint y boncyff. Nodwyd y gallai cyfleustodau a newidiadau hanesyddol gyfyngu weithiau ar ailblannu mewn lleoliadau gwreiddiol. O ran cynnal a chadw, cadarnhawyd bod coed mewn ardaloedd â brigdwf trwchus yn

cael eu hasesu gan Swyddog Coedyddiaeth y Cyngor, gyda theneuo neu leihau'r brig yn cael ei wneud lle bo angen i reoli pwysau a diogelwch. Esboniwyd y broses asesu ar gyfer clefyd coed ynn, gan gynnwys bod coed yn cael eu graddio o gamau un i bedwar. Roedd coed ar gamau un a dau yn cael eu monitro bob blwyddyn, tra bod coed ar gamau tri neu bedwar yn cael eu tynnu oherwydd ansefydlogrwydd. Nodwyd hefyd fod coed ynn nad ydynt wedi eu heffeithio gan glefyd coed ynn yn cael eu cadw oni bai bod meini prawf tynnu eraill yn berthnasol. Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn ag ardaloedd tarmac blaenorol, dywedodd y Rheolwr Gweithrediadau Gwasanaethau Cymdogaeth y byddai ailblannu yn cael ei ystyried lle mae trigolion yn gofyn amdano ac yn barod i gynorthwyo gyda dyfrio, gyda blaenoriaeth yn cael ei roi i leoliadau lle mae cymorth cymunedol wedi helpu i wneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael.

Cododd y Cynghorydd Ernest bryderon ynglŷn â sawl coeden ym Mhenarth a oedd yn gogwyddo tuag at y palmant, gan nodi bod hyn yn creu risg bosibl i gerbydau sydd wedi'u parcio, er nad oedd bai ar ran y gyrwyr. Gofynnodd a oedd y coed hyn yn cael eu hymchwilio. Mewn ymateb, dywedwyd y dylid adrodd am unrhyw bryderon am goed cyhoeddus i Cyswllt Un Fro, lle byddent yn cael eu cyfeirio i Swyddog Coedyddiaeth y Cyngor i'w hasesu. Cadarnhawyd bod yr holl goed stryd priffyrdd wedi eu harchwilio yn y 18 mis diwethaf, a bod coed ar ogwydd wedi'u hasesu ar gyfer sefydlogrwydd. Esboniodd fod llawer o goed wedi tyfu gyda gogwydd naturiol tuag at y briffordd ac yn dderbyniol ar yr amod eu bod yn bodloni safonau clirio priffyrdd penodol. Roedd coed sy'n dod o fewn y paramedrau hyn yn destun monitro parhaus yn hytrach nag ymyrryd ar unwaith.

Gofynnodd y Cynghorydd Drake a oedd clefydau coed heblaw clefyd coed ynn, gan gynnwys dirywiad derw aciwt, wedi'u canfod yn lleol ac a oedd y rhain yn cael eu monitro. Mewn ymateb, cynghorodd y Rheolwr Gweithrediadau Gwasanaethau Cymdogaeth nad oedd dirywiad derw aciwt wedi'i nodi eto yn y Fro, hyd eu gwybodaeth. Eglurwyd bod Swyddog Coedyddiaeth y Cyngor yn rhan o rwydwaith proffesiynol ac yn gweithio'n agos gyda chydweithwyr i fonitro clefydau coed sy'n dod i'r amlwg, a chymryd camau priodol os a phan fydd problemau yn codi.

Cyfeiriodd y Cadeirydd at drafodaethau blaenorol ar y Strategaeth Coed ddrafft, gan nodi, er ei bod yn canolbwyntio ar goed sy'n eiddo i'r Cyngor, roedd pwysigrwydd ymgysylltu â thirfeddianwyr preifat hefyd wedi'i amlygu. Gofynnodd a wnaed unrhyw gynnydd wrth ymgysylltu â thirfeddianwyr preifat i gefnogi amcanion brigdwf ehangach ar draws y Fro. Mewn ymateb, dywedodd y Rheolwr Gweithrediadau Gwasanaethau Cymdogaeth fod cynnydd da wedi'i wneud drwy Wasanaethau Cefn Gwlad y Cyngor a'r Bartneriaeth Natur Leol wrth ymgysylltu â pherchnogion coetiroedd preifat a thirfeddianwyr preifat eraill. Byddai cam nesaf y gwaith yn cynnwys mwy o ymgysylltu â thrigolion yn y strydlyn, gan gynnwys cynnig cyngor ar goed, ac ati, i'r rhai sydd â gerddi blaen addas. Cadarnhaodd y swyddog fod yr opsiwn o ddarparu cyngor coed fel gwasanaeth taladwy yn cael ei ystyried, gan gydnabod bod trigolion yn aml yn ceisio arweiniad diduedd a dibynadwy ar ieuchyd coed yn hytrach na chynghor wedi'i yrru gan ddewis personol. Adroddwyd cynnydd hefyd ar ymgysylltu ag ysgolion, gyda 17 ysgol yn cymryd rhan mewn arolygon coed blynyddol bellach. Nodwyd bod y dull hwn yn helpu ysgolion i ddeall eu cyfrifoldebau perchnogaeth a chynnal a chadw, lleihau risg, a chefnogi cadw brigdwf. Pwysleisiodd y swyddog fod cynnal a chadw a rheoli coed presennol yn hanfodol,

gan fod ailosod brigdwf coll trwy blannu newydd wedi cymryd blynyddoedd lawer i'w gyflawni.

Croesawodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladau y cyflwyniad manwl ac addysgiadol, adroddiad a datblygiad y Strategaeth Coed, gan nodi ei bod wedi ei hyrwyddo dros gryn amser mewn partneriaeth â swyddogion, grwpiau gwirfoddol, ac yn arbennig Fforwm Coed Penarth. Cydnabu fod plannu coed a thwf brigdwf yn cymryd amser ond pwysleisiodd y rôl hanfodol y chwaraeodd coed wrth fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd, gwella ansawdd aer, a chefnogi gwytnwch amgylcheddol. Estynnwyd diolch i swyddogion y Cyngor a grwpiau gwirfoddol am eu gwaith parhaus wrth gynnal a chadw a rheoli coed, yn enwedig yn wyneb gaeafau cynyddol wlyb a hafau sychach, a roddodd fwy o bwysau ar goed ifanc yn ystod sefydlu. Anogodd yr Aelod Cabinet Gynghorwyr a thrigolion i godi ceisiadau am blannu coed, gan dynnu sylw at y ffaith bod cyllideb bwrpasol bellach ar waith, wrth gydnabod hefyd heriau sy'n gysylltiedig â gwasanaethau / cyfleustodau tanddaearol mewn ardaloedd trefol. Ailddatganodd yr ymrwymiad i hyrwyddo mwy o frigdwf ar draws y Fro a chanmolodd y Swyddog Coedyddiaeth am eu gwaith diweddar ar y safle ac effaith gadarnhaol.

Yn dilyn y trafodaethau hyn a chraffu ar yr adroddiad, fe wnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD –

- (1) Y dylid nodi cynnwys yr adroddiad a chefnogi'r blaenoriaethau arfaethedig ar gyfer y cyfnod adrodd nesaf.
- (2) Y dylid trosglwyddo diolch y Pwyllgorau i'r holl staff am eu gwaith caled wrth ddatblygu a gweithredu strategaeth Coed y Cyngor.

Rheswm dros yr argymhellion

(1&2) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

793 ADOLYGIAD GORCHWYL A GORFFEN – AR DDARPARU HYGyrCHEDD GWELL I DRAETHAU YM MRO MORGANNWG –

Cyflwynwyd yr adroddiad gan yr Is-gadeirydd (a oedd hefyd yn Gadeirydd y Grŵp Adolygu Gorchwyl a Gorffen), a ofynnodd i'r Aelodau ystyried canfyddiadau ac argymhellion yr adolygiad i ddarparu traethau mwy hygrych i drigolion ac ymwelwyr â thraethau ym Mro Morgannwg.

Cyfarfu'r Grŵp Gorchwyl a Gorffen a sefydlwyd 9 gwaith (7 cyfarfod ffurfiol a 2 gyfarfod anffurfiol i ddrafftio'r adroddiad) er mwyn adolygu ac ymgymryd ag ymarfer 'plymio'n ddwfn' i'r hygrychedd mewn lleoliadau traethau lleol. Cynhaliodd y Grŵp amrywiaeth o waith canfod ffeithiau ac ymweliadau safle mewn cysylltiad â'r pwnc hwn (darparwyd cofnodion y cyfarfodydd ffurfiol a'r ymweliadau safle fel rhan o Atodiad B i'r adroddiad).

Cododd yr Is-gadeirydd sawl pwynt ynglŷn â'r adolygiad, y gellid eu crynhoi fel a ganlyn:

- Estynnwyd diolch i swyddogion, cynrychiolydd y tenant, Sefydliadau gwirfoddol a chynrychiolwyr, Aelodau eraill y Grŵp a chyfranwyr am eu cefnogaeth a'u tystiolaeth a ddarparwyd ar gyfer yr adolygiad. Nodwyd y cynrychiolaethau niferus gan nifer o gynrychiolwyr mewnol, y Cyngor, a thystion a chyfranwyr allanol yn Atodiad B i'r adroddiad.
- Roedd ymweliadau safle a mewnbwn allanol yn hanfodol i ansawdd y dystiolaeth ar gyfer yr adolygiad.
- Roedd cyfarfodydd yn gynhyrchiol a chydweithredol. Cafodd yr aelodau ddealltwriaeth gref o faterion hygyrchedd.
- O ran canfyddiadau'r adolygiad / adroddiad (fel y nodir yn yr adroddiad ym mharagraff 2.5), roedd y Grŵp wedi nodi amcanion clir a gefnogwyd gan Gynllun Gweithredu, a oedd wedi'u drafftio i'w hystyried gan yr Aelodau (Atodiad A i'r adroddiad). Roedd hwn yn gymysgedd o gamau gweithredu sy'n benodol i'r traeth a chyffredinol, ledled y sir, syniadau uchelgeisiol, ac argymhellion y gellid eu cyflawni'n fwy uniongyrchol neu benodol. Roedd llawer o'r argymhellion yn cyd-fynd â'r cyllidebau a'r rhaglenni gwaith presennol, ac roedd pwyslais ar "fuddugoliaethau cyflym" i gyflawni gwelliannau gweladwy, cadarnhaol, yn gynnar.
- Roedd ymrwymiad, trwy'r Cynllun Gweithredu, i fonitro, adolygu a diweddariadau cynnydd parhaus ar gyfer y Pwyllgor, gyda'r potensial i gyfarfodydd y Grŵp yn y dyfodol olrhain gweithrediad yr Adolygiad hefyd.
- Ymhlith y cynigion allweddol a amlygwyd roedd creu "siop un stop" ar gyfer gwybodaeth hygyrchedd traethau ar-lein. Byddai hyn yn cynnwys hygyrchedd, ansawdd dŵr, cymorth iechyd meddwl, a gwybodaeth ymarferol i ymwelwyr ac yn cael ei gynllunio i gefnogi ystod eang o ddefnyddwyr (defnyddwyr cadair olwyn, teuluoedd, anghenion iechyd meddwl). Hefyd, mesurau a oedd yn ategu'r archwiliad presennol o arwyddion mewn lleoliadau traeth, yn enwedig o ran hygyrchedd: roedd hyn yn cynnwys pwyslais ar wella eglurder ac effeithiolrwydd arwyddion presennol a hyrwyddo cyfleusterau hygyrch yn well, megis ar Ynys y Barri.
- Yn gyffredinol, roedd yr adroddiad yn darparu sylfaen gref ar gyfer gwella hygyrchedd traethau.

Cytunodd y Cadeirydd a'r Pennaeth Gwasanaethau Cymdogaeth a Thrafnidiaeth â'r pwyntiau uchod a wnaed. Cryfhodd y gwaith hwn wasanaeth rheoli arfordirol y Cyngor a gwella ei allu i ddarparu cyfleusterau i drigolion ledled Bro Morgannwg ac i ymwelwyr. Roedd amseru'r Grŵp Gorchwyl a Gorffen wedi bod yn arbennig o fuddiol, gan ei fod yn galluogi blaenoriaethu cyllid cyfalaf yn y flwyddyn ariannol ganlynol i gyflawni prosiectau a chatau gweithredu a nodwyd yn yr adroddiad a'r Cynllun Gweithredu cysylltiedig. Roedd hyn yn ganlyniad cadarnhaol iawn, yn enwedig i'r rhai nad oeddent wedi gallu cael mynediad at gyfleusterau traeth yn eu ffurf bresennol. Gwnaeth y gwaith hefyd wella profiad ymwelwyr, gan gynnwys y rhai nad oeddent wedi gallu mwynhau'r lleoliadau traeth hyn yn llawn. Yn bwysig, creodd gyfleoedd ar gyfer "buddugoliaethau cyflym" cynnar, gan ganiatáu i welliannau gweladwy gael eu cyflawni mewn pryd ar gyfer y tymor ymdrochi presennol ac arwain at ganlyniadau cadarnhaol a diriaethol.

Croesawodd y Cynghorydd Hooper yr adroddiad ac amlygodd y cynnig i osod arwyddion cymorth iechyd meddwl yn y Cnap, gan ddisgrifio hyn fel menter bwysig. Awgrymodd y dylid ystyried arwyddion tebyg ar draethau eraill, gan nodi bod traethau yn aml yn lleoedd o gysur i unigolion mewn amgylchiadau anodd ac y byddai arwyddion clir i wasanaethau cymorth yn fuddiol ar draws pob lleoliad traeth perthnasol yn y Sir. Roedd y Cynghorydd Wiliam yn cefnogi hyn hefyd, a chymeradwywyd yr awgrym gan yr Is-gadeirydd ei fod yn argymhellid 'cyffredinol', gan nodi ymdrechion grwpiau fel Cyfeillion Arfordir Treftadaeth Morgannwg, i godi ymwybyddiaeth drwy bosteri ar o leiaf rhai traethau lleol. Dywedodd y Cadeirydd hefyd, er bod argymhellion neu gamau gweithredu penodol ar gyfer pob un o'r traethau perthnasol, y byddai rhai o'r rhain yn cael eu hystyried yng nghyd-destun cyffredinol y Sir a'r arfordir hefyd.

Nododd y Cynghorydd Perry fod Trafnidiaeth Cymru wedi cyhoeddi adolygiad yn ddiweddar o hygyrchedd safleoedd bysus ledled Cymru, a chroesawodd hynny, yn enwedig i'r rhai nad ydynt yn teithio mewn car. Sylwodd fod yr adroddiad yn ymddangos i ganolbwyntio'n fawr ar geir ac yn tynnu sylw at y ffaith, er bod cynigion yr adroddiad yn cynnwys darparu cadeiriau olwyn sy'n addas ar gyfer pob tir, nid oedd yn mynd i'r afael â sgwteri sy'n addas ar gyfer pob tir. Awgrymodd y dylid ystyried y rhain, gan eu bod yn gerbyd ychydig yn wahanol a gallant wasanaethu grŵp ychydig yn wahanol o ddefnyddwyr ag anghenion symudedd penodol. Cyngorodd y Pennaeth Gwasanaethau Cymdogaeth a Thrafnidiaeth y byddai cyflawni'r Cynllun Gweithredu yn llywio dysgu a gwelliannau yn y dyfodol, a chadarnhaodd y gellid ymgorffori unrhyw faterion ychwanegol a nodwyd yn ystod y gweithrediad, gan wahodd yr Aelodau i godi materion pellach yn ystod yr haf a'r tymor ymdrochi i'w hystyried fel rhan o'r prosiect.

Croesawodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladau waith y Grŵp Gorchwyl a Gorffen, gan dynnu sylw at werth ymweliadau safle. Cefnogodd arwyddion clir, cyson, pwysleisiodd bwysigrwydd arwyddion iechyd meddwl ar draethau, a phwysleisiodd yr angen i wella hygyrchedd a chyfathrebu yn dilyn tywydd garw. Cadarnhaodd y byddai'n trafod y materion a godwyd gyda Phennaeth y Gwasanaethau Cymdogaeth.

Gofynnwyd i'r Pwyllgor sefydlu'r adolygiad Gorchwyl a Gorffen nesaf hefyd. Byddai hyn yn ystyried materion cydgysylltiedig sbwriel ar draethau lleol a'r materion ehangach mewn cysylltiad â chyrchfannau gwyliau lleol. Byddai hyn hefyd yn cynnwys y Pwyllgor yn gwneud cytundeb cychwynnol ynghylch maint, cyfansoddiad ac aelodaeth y Grŵp Adolygu Gorchwyl a Gorffen newydd hwn. Yn dilyn trafodaethau ar gwmpas a chyfansoddiad y Grŵp Adolygu Gorchwyl a Gorffen newydd, byddai rhagor o fanylion yn cael eu darparu am union gwmpas y Grŵp fel rhan o'r broses adolygu (megis pwyslais ar sbwriel yn y safleoedd hyn, ac ati) a chytunwyd ar restr dros dro o Aelodau'r Grŵp, gyda'r nod hefyd o estyn allan at Aelodau Cyfetholedig y Pwyllgor i gymryd rhan. Byddai'r Grŵp yn cynnwys dros dro: Y Cynghorwyr G.M. Ball, C.E.A. Champion, P. Drake, A.M. Ernest, C. Iannucci-Williams, J.M. Norman, S. Lloyd-Selby, C. Stallard a S.T. Wiliam.

Yn dilyn y trafodaethau hyn a chraffu ar yr adroddiad, fe wnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD –

(1) Y BOD canfyddiadau ac argymhellion yr adroddiad a'r adolygiad ar ddarparu mynediad gwell i draethau ym Mro Morganwg gan y Grŵp Gorchwyl a Gorffen (paragraff 2.5 o'r adroddiad) yn cael eu cymeradwyo, yn amodol ar gynnwys dau awgrym ychwanegol –

- Y dylid lleoli hysbysiadau sy'n ymwneud â gwybodaeth am iechyd meddwl ym mhob traeth ym Mro Morganwg.
- Y dylid ystyried defnyddio sgwteri symudedd pob tir.

(2) BOD y Cynllun Gweithredu sydd wedi'i atodi i'r adroddiad (Atodiad A i'r adroddiad) yn cael ei gymeradwyo.

(3) BOD y Cynllun Gweithredu yn cael ei fonitro'n rheolaidd gan y Pwyllgor a bod diweddariadau pellach yn cael eu darparu i'r Pwyllgor maes o law.

(4) BOD yr adroddiad yn cael ei gyfeirio at y Cabinet i'w ystyried a'i gymeradwyo.

(5) BOD y Pwyllgor yn sefydlu'r adolygiad Gorchwyl a Gorffen nesaf, fel yr argymhellwyd yn ei gyfarfod ar 22 Gorffennaf, 2025, fel rhan o'r adroddiad i weithgareddau Gorchwyl a Gorffen arfaethedig (cyfeiriad Cofnod Rhif 241). Hyn i ystyried y materion cysylltiedig o sbwriel ar draethau lleol a'r materion ehangach o amgylch cyrchfannau gwyliau lleol.

(6) BOD aelodaeth y Grŵp Gorchwyl a Gorffen nesaf yn cynnwys; Y Cynghorwyr: G.M. Ball, C.E.A. Champion, P. Drake, A.M. Ernest, C. Iannucci-Williams, J.M. Norman, S. Lloyd-Selby, C. Stallard a S.T. Wiliam.

(7) Y dylid cysylltu ag Aelodau Cyfetholedig y Pwyllgor Craffu Lle ynglŷn ag ymuno â'r Grŵp Adolygu Gorchwyl a Gorffen nesaf i drafod materion cysylltiedig sbwriel ar draethau lleol a'r materion ehangach o amgylch cyrchfannau gwyliau lleol.

Rhesymau dros yr argymhellion

(1-4) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(5) Cadarnhau pwnc adolygu Grŵp Adolygu Gorchwyl a Gorffen nesaf y Pwyllgor.

(6) Cadarnhau aelodaeth Grŵp Adolygu Gorchwyl a Gorffen nesaf y Pwyllgor.

(7) Gofyn am bresenoldeb Aelod Cyfetholedig ar y Grŵp Adolygu Gorchwyl a Gorffen.